

Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun
korkeakoulu

SOTERA

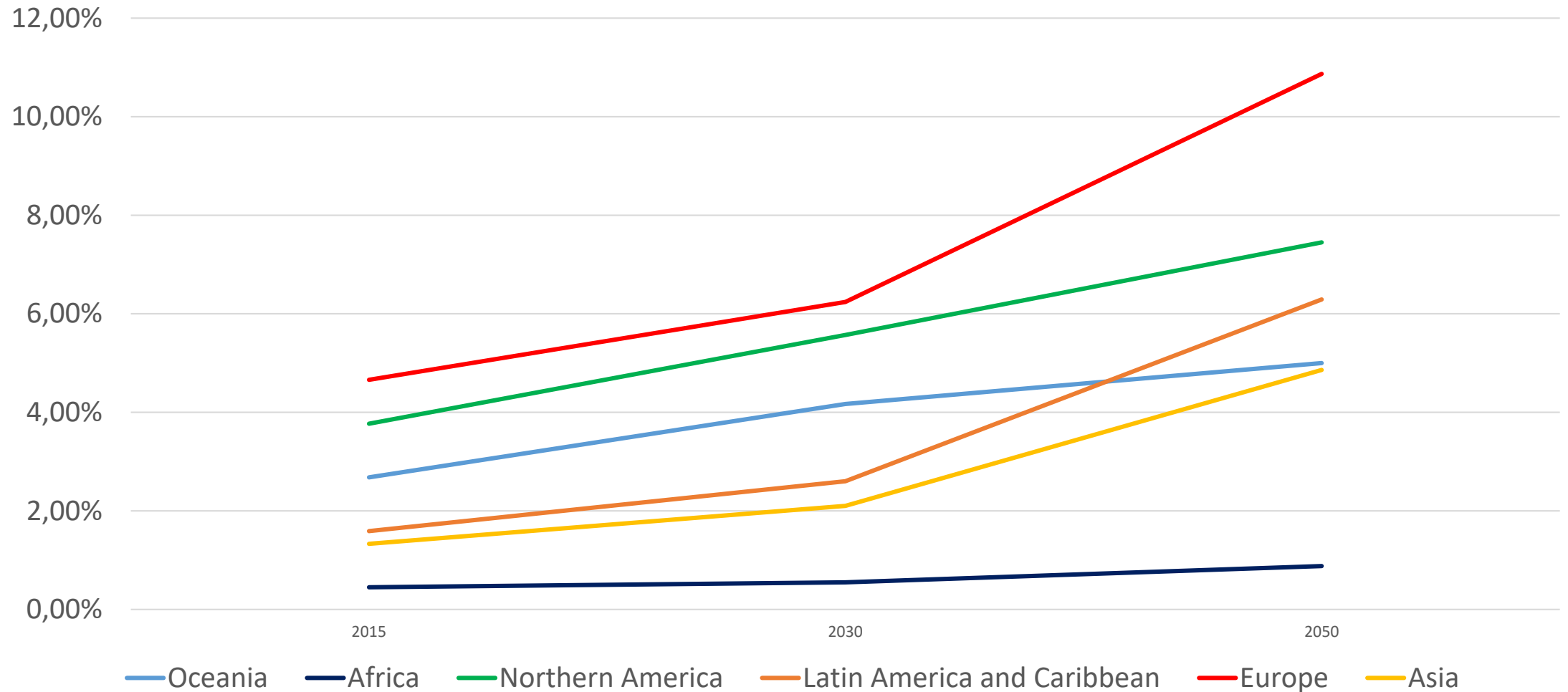
Ira Verma
Arkkitehti TkT
Arkkitehtuurin laitos
Aalto-yliopisto

Asuinalueiden kokonaisvaltainen suunnittelu ikäihmisen huomioiden

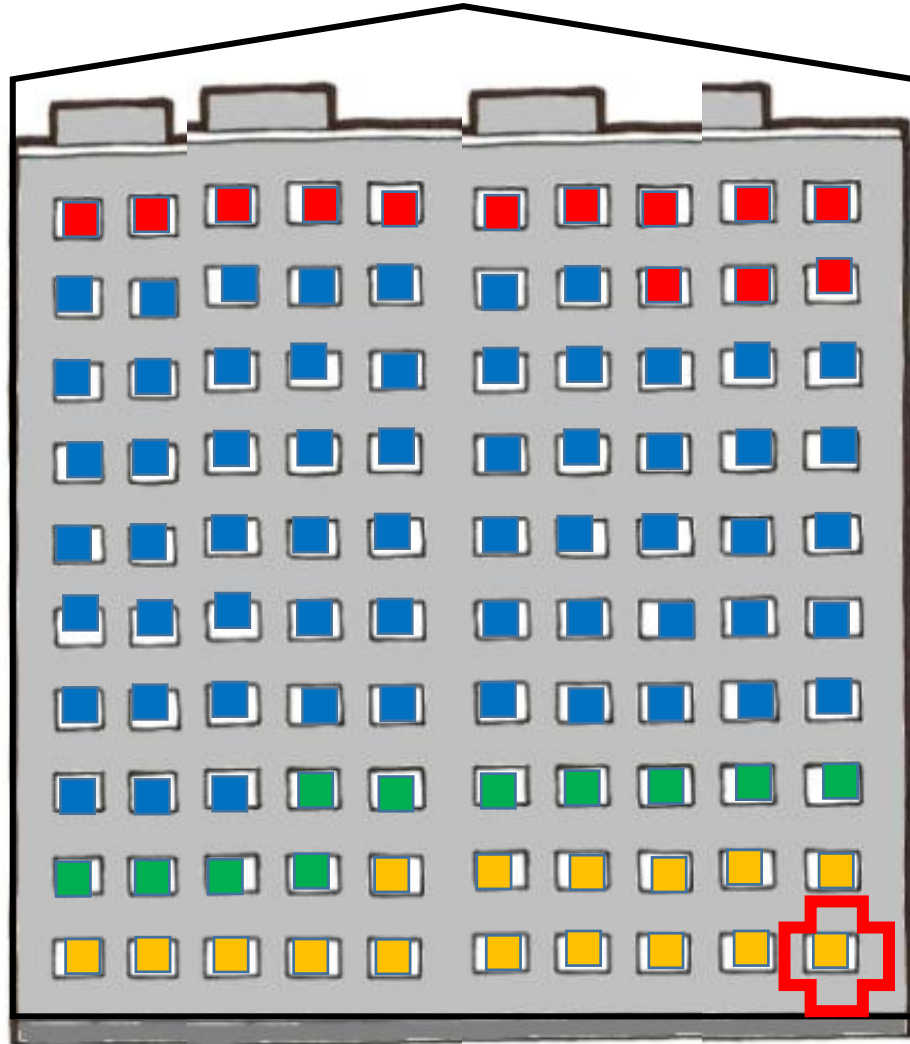

ARA päivä 14.01.2020
Scandic Marina Congress Center, Helsinki

Yli 80-vuotiaiden osuus väestöstä (UN 2015)

Suomen väestöennuste 2040 (Tilastokeskus 2018)

■ Alle 15-vuotiaat n. 13 %

■ 15v. – 65 vuotiaat n. 60%

■ 65v. – 75 vuotiaat n. 11 %

■ yli 75-vuotiaat n. 16 %

Alkuperäinen kuva
Elina Vanninen, Papunet

Ikäystävälliset kaupungit (WHO, 2007)

- Ikääntyneiden lukumäärä Euroopassa on lisääntynyt erityisesti kaupungeissa ja kaupunkimaisissa taajamissa (UN 2015)
- Seniori-ikäiset hakeutuvat taajamien keskustoihin ja jalankulkuvyöhykkeelle (Helminen et al. 2017)
- Korkea ikä ja toimintakyvyn aleneminen lisää halukkuutta asumiseen asuinkerrostaloissa (Abramsson ja Andersson, 2016)
- Asuminen, lähiympäristö ja ulkotilat sekä julkinen liikenne lähtökohta asukkaiden osallistumiselle (WHO, 2007)

Ikääntyminen omassa asuinympäristössä

(Aging in Place)

- Ikääntyminen tutussa asuinympäristössä luo turvallisuuden tunnetta
- Mahdollistaa sosiaalisten verkostojen säilymisen
- Asuinympäristö on osa ihmisten identiteettiä

Pariskunta muutti taloon sen ensimmäisinä asukkaina 1967, heidät ikuistettiin oman asuinrakennuksensa muraaliin (Länsiväylä, 2018)

Kuva
Päivi Tuovinen

Kaikille soveltuvat suunnitteluratkaisut

Universal Design, Design for All (Mace, R. 1990)

- Tasa-arvo; tilat ja palvelut suunnattu mahdollisimman laajalle käyttäryhmälle
- Munneltavuus; Ratkaisut ovat helposti muunneltavissa käyttäjälle soveltuvaksi
- Käyttö on loogista ja yksinkertaista; orientoitavuus
- Informaatio, visuaalisia vihjeitä ja maamerkkejä ympäristössä
- Turvallisuus; sallii käyttäjän virheet
- Käyttö ei vaadi suurta fyysistä voimaa
- Mitoitus kaiken pituisille ja kokoisille käyttäjille

Hyvää suunnittelua

- Rakennusten esteettömäisyyden noudattaminen ei välttämättä tuota hyvää asuinympäristöä
- Tinkiminen esteettömyyksistä rakennusvaiheessa voi kasvattaa kuluja rakennuksen käytön aikana
- Jälkikäteen tehdyt korjaukset ovat kalliita ja niihin suunnittelija ei voi useinkaan vaikuttaa
- Ympäristön esteellisyys lisää avun tarvetta

Houkuttelevaa asumista ja hyvinvointia kaikenikäisille

Ei suunnitella “heille” vaan “meille” *

(Clarkson & Coleman, 2013)

- Myös ikääntyneille soveltuva asuntokantaa
- Asukaslähtöiset, helposti saavutettavat palvelut
- Jalankulkuystävällisyys, esteettömyys
- Viheralueiden saavutettavuus
- Liikkuminen / julkinen liikenne

Palvelukorttelit ja hybridirakentaminen

Lähde: Verma, Kurkela, Sanaksenaho, Suominen, Taegen, Vauramo
Ympäristöministeriön raportteja 3/2017

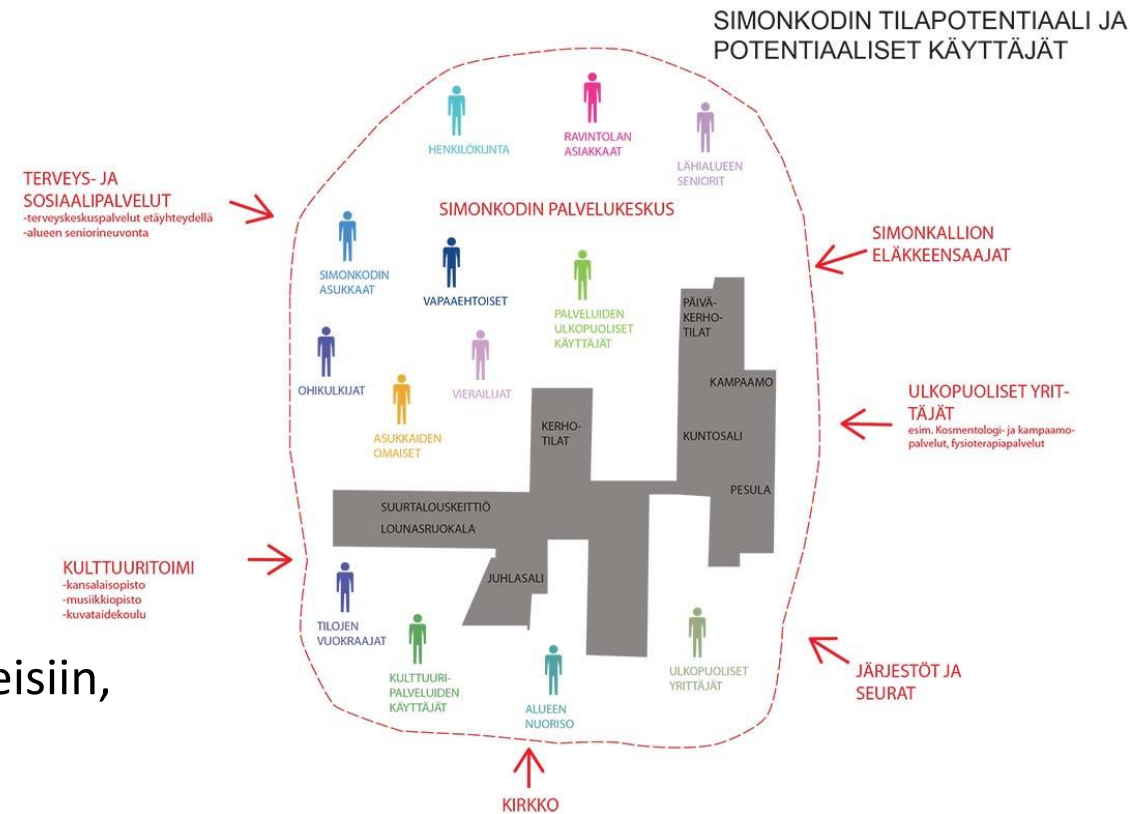
Palvelukorttelin toteuttaminen

Erillishankkeena

- Palvelukorttelin paikka on taajaman keskustassa
- Tarjoaa monimuotoisia asumispalveluita ja täydentää palvelutarjontaa
- Palveluiltaan monipuolisempi kuin yksittäinen palvelurakennus
- Edellyttää investointeja rakentamiseen

Täydentämällä olemassa olevaa rakennuskantaa

- Palvelukorttelin tulee olla mitoitettu paikallisiin olosuhteisiin, kunnan/ kaupunginosan asukaslukuun ja väestön ikärakenteeseen
- Olemassa olevien resurssien (tilojen ja palveluntuottajien) tehokas hyödyntäminen
- Edellyttää resursseja koordinoitiin ja verkoston toimintaan

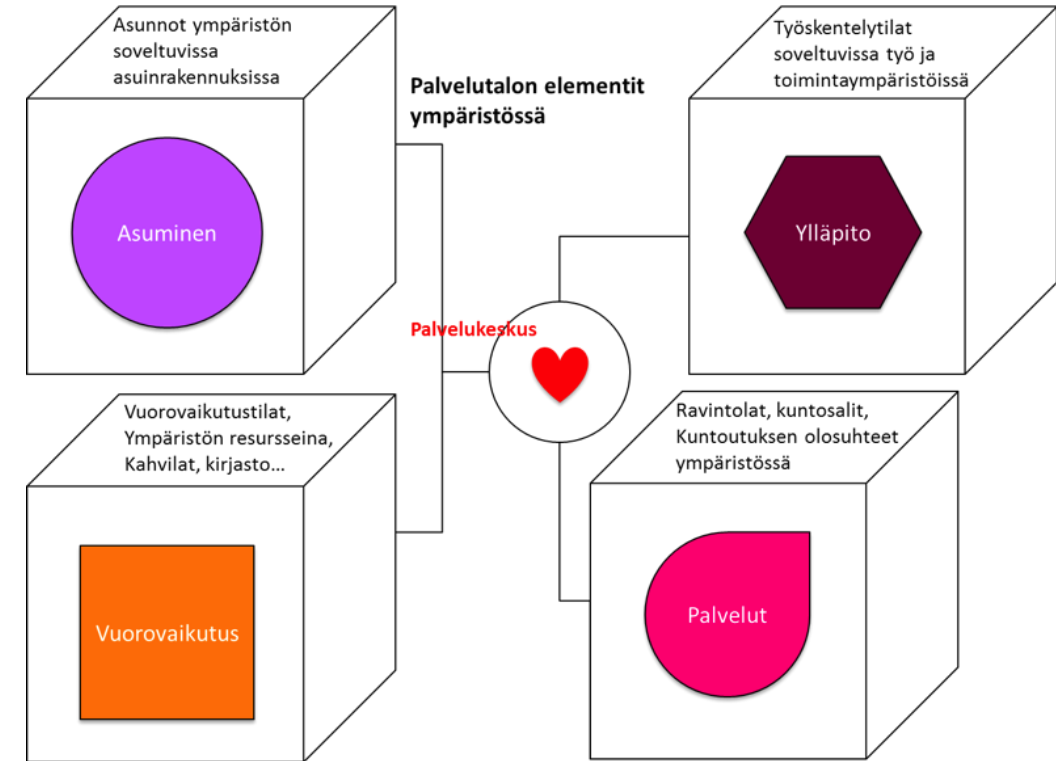
Asuinalueen olohuone

Palvelutaajama

Lähde: Taegen, Verma, Sanaksenaho, ARA 2018

- Ikääntyneille asuvat palveluiden ja liikenteen solmukohtien äärellä
- Asuinalueen palvelut suunnattu kaikille alueen asukkaille
- Sosiaalisen kanssakäymisen paikat löytyvät asuinympäristöstä
- Olemassa olevia resursseja ja palveluita hyödynnetään
- Verkosto on muuntuva

Kaavio, prof. Jarmo Suominen

Jalakulku- ystävällisyys

- Kävelyreitit eroteltu polkupyöräliikenteestä
- Suojatiet
- Liikennevalot
- Saumattomat reitit julkisen liikenteen pysäkeille

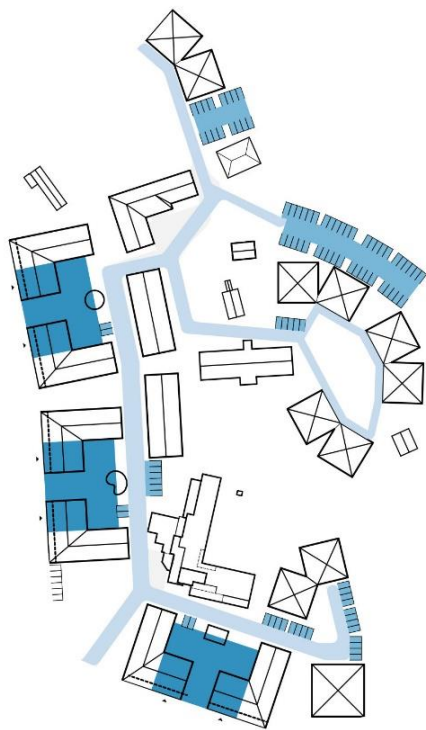

Liikkuminen

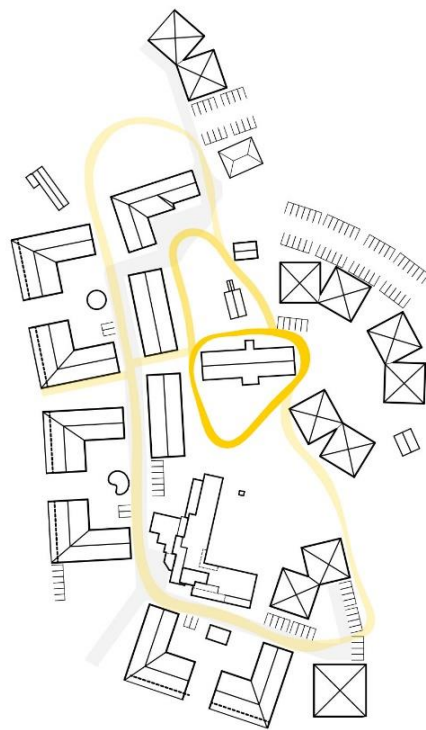
- Käveleminen on ikääntyneiden pääasiallinen liikuntamuoto joka pitää toimintakykyä yllä
- 80 vuotiaiden ikäryhmässä alle puolen kilometrin matkoista yli 80 % tehtiin jalan (Roosenbloom, 2001)
- Mitä enemmän ympäristössä on merkityksellisiä kohteita, joihin pääsee kävellen, sitä useammin ikääntyneet kävelevät (Wang and Lee, 2010)
- Kulkureittien hierarkia ja oikotiet piha-alueiden kautta ovat turvallisia ja lyhentävät asiointimatkoja
- Sivukaltevuus ja kapeat jalkakäytävät vaikeuttavat tasapainon hallintaa

Täytyy –hanke, Johannesburg, Porvoo

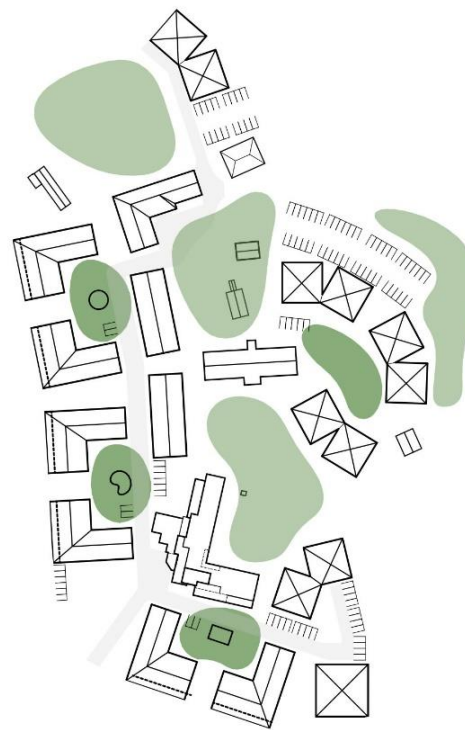
Partanen ja Lehtovaara (toim.) 2019

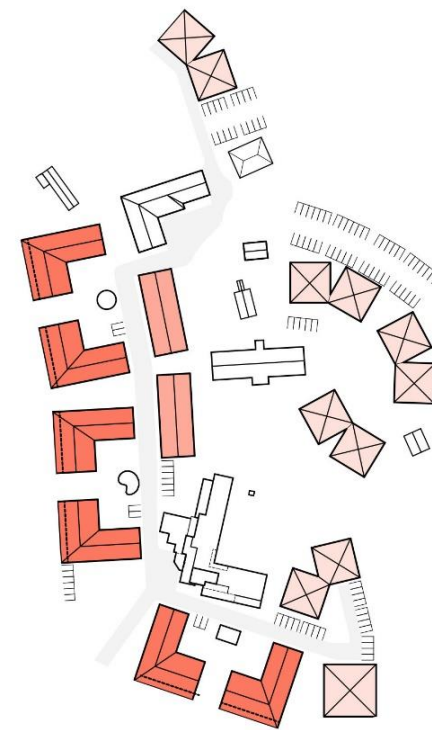
Pihatilat
Saavutettavuus

Kävelyreitit
Esteettömyys

Viheralueet
Oleskelu

Asunnot

*Kaaviot:
Uki Arkkitehdit*

Pihatilat

- Ikääntyneet viettävät enemmän aikaa asuinrakennuksensa välittömässä läheisyydessä kuin nuoremmat ikäluokat (Oswald et al. 2011)
- Usein piha-alueilla ei kuitenkaan ole ikääntyneille suunnattuja aktiviteetteja tai istuinryhmiä
- Selvityksen mukaan kuntien asumispalveluiden toimintayksiköiden asiakkaita 33 % ei ollut ulkoillut lainkaan edeltävän kuukauden aikana (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 2019)

Bovieran, Göteborg

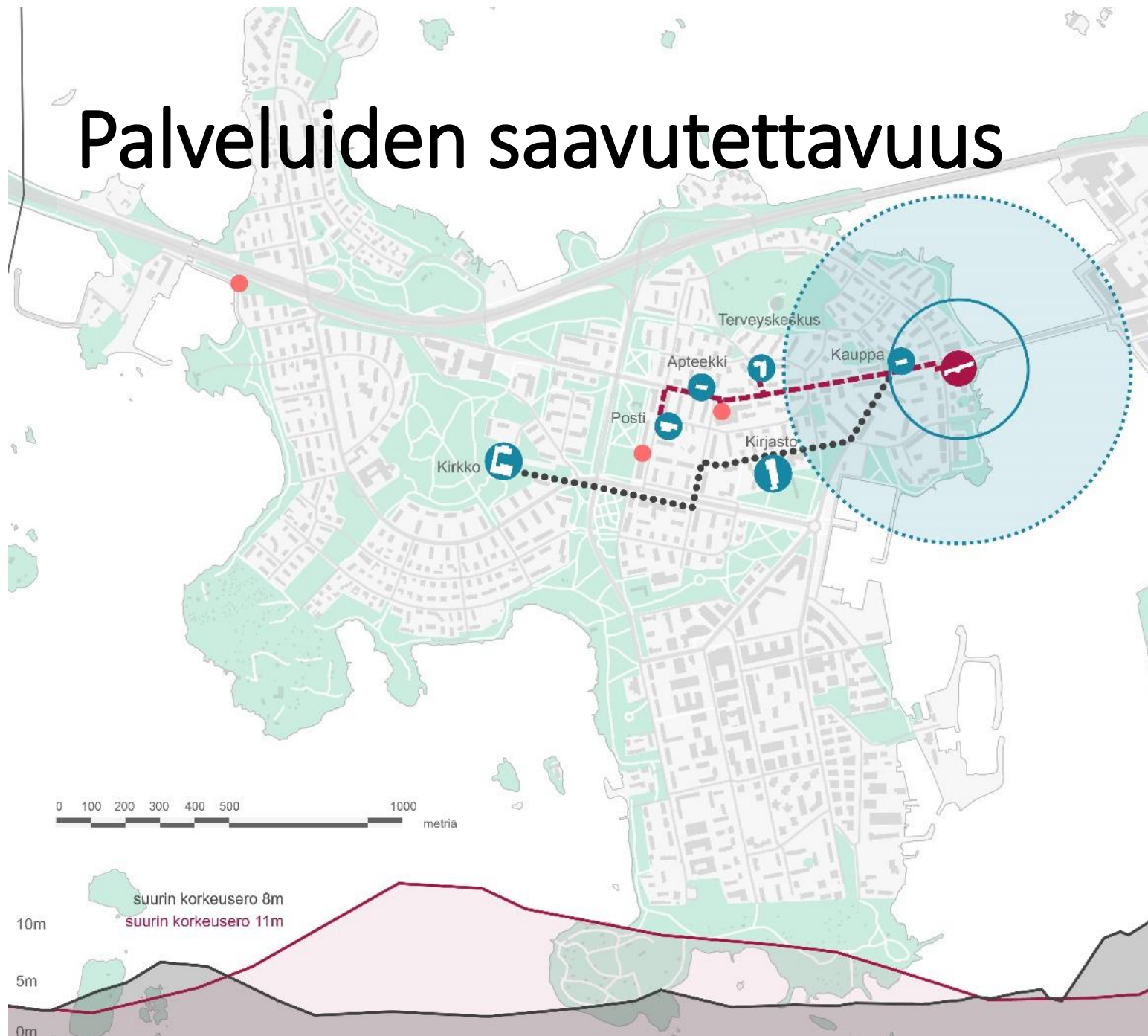

Viheralueet edistävät ihmisten kohtaamisia

(Kempermans ja Timmermans 2014)

Palveluiden saavutettavuus

Reitit asunnoista palveluihin

Pohjoiskaari 9

- Metron sisäänkäynti
 - Lähipalvelut
 - Asuinrakennus
 - Etäisyys 500m linnuntietä
 - Etäisyys 200m linnuntietä
 - Etäisyys teitä pitkin
 - Etäisyys teitä pitkin vaihtoeht. reitti
 - Viheralueet
- 200m Lähikauppa
- 650m Terveyskeskus
- 700m Kirjasto
- 750m Metro
- 800m Apteekki
- 1000m Posti
- 1500m Kirkko

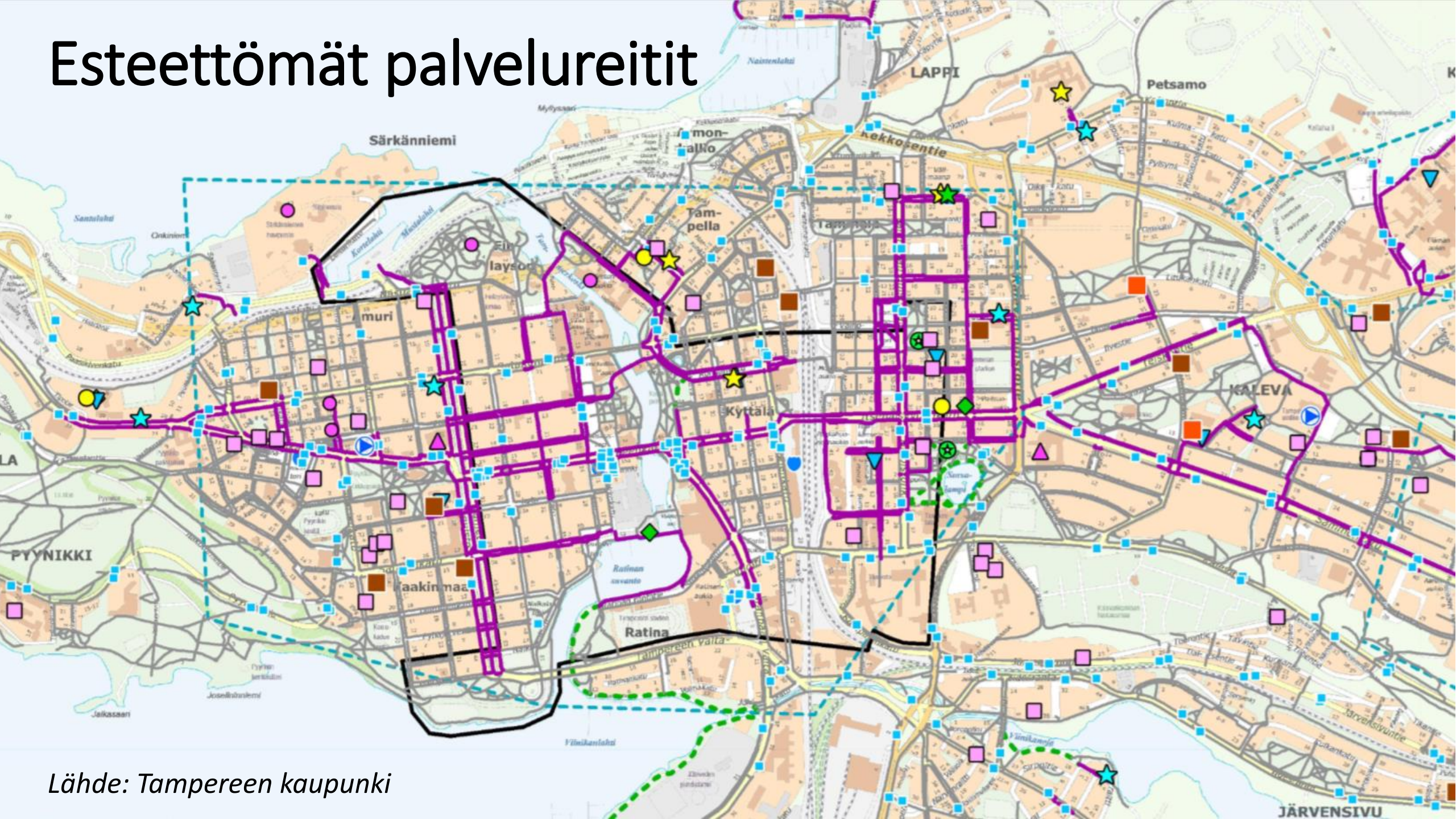
Kuva,
Laura Nenonen

Julkinen liikenne

- Lyhyt kävelymatka lähimmälle julkisen liikenteen pysäkille edistää julkisen liikenteen käyttöä (Sahlsten 2013)
- Ikääntyneet käyttävät julkista liikennettä lyhillä matkoilla (1-2 km) useammin kuin nuoremmat (Föbker ja Grotz, 2006).
- Ikääntyneet käyttävät kulttuuripalveluita ja esim. kirjastopalveluita enemmän kuin nuoremmat asukasryhmät

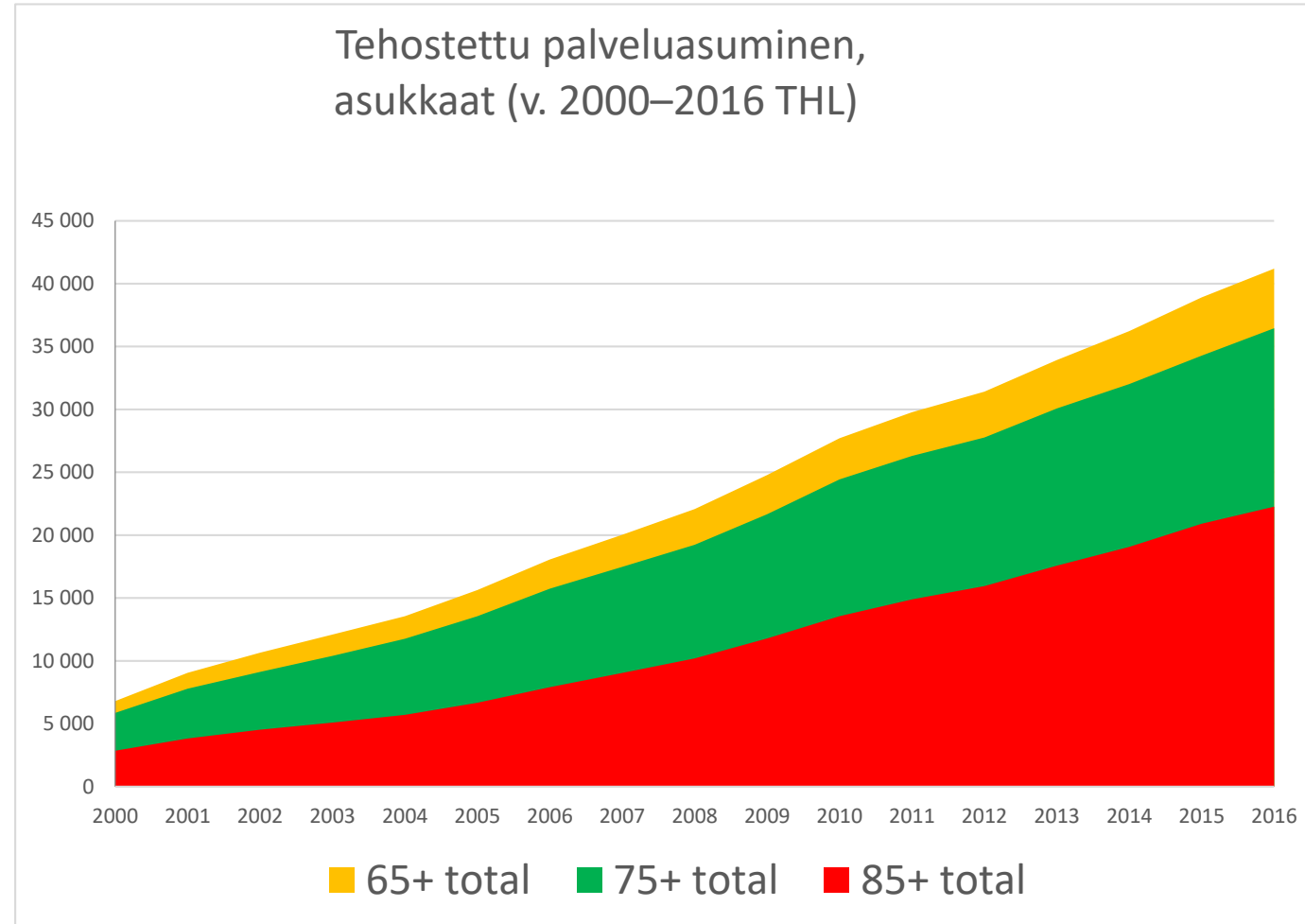
Esteettömät palvelureitit

Lähde: Tampereen kaupunki

Muistisairaiden asuminen

- Muistisairaiden määrän oletetaan kasvavan
- Tuttu asuinympäristö kannustaa olemaan aktiivinen
- Asumispalvelut lähelle palveluita ja julkisen liikenteen solmukohtia
- Turvalliset ja virikkeelliset ulkotilat lisäävät hyvinvointia

Teknologian hyödyntäminen muistioireisten asumisessa

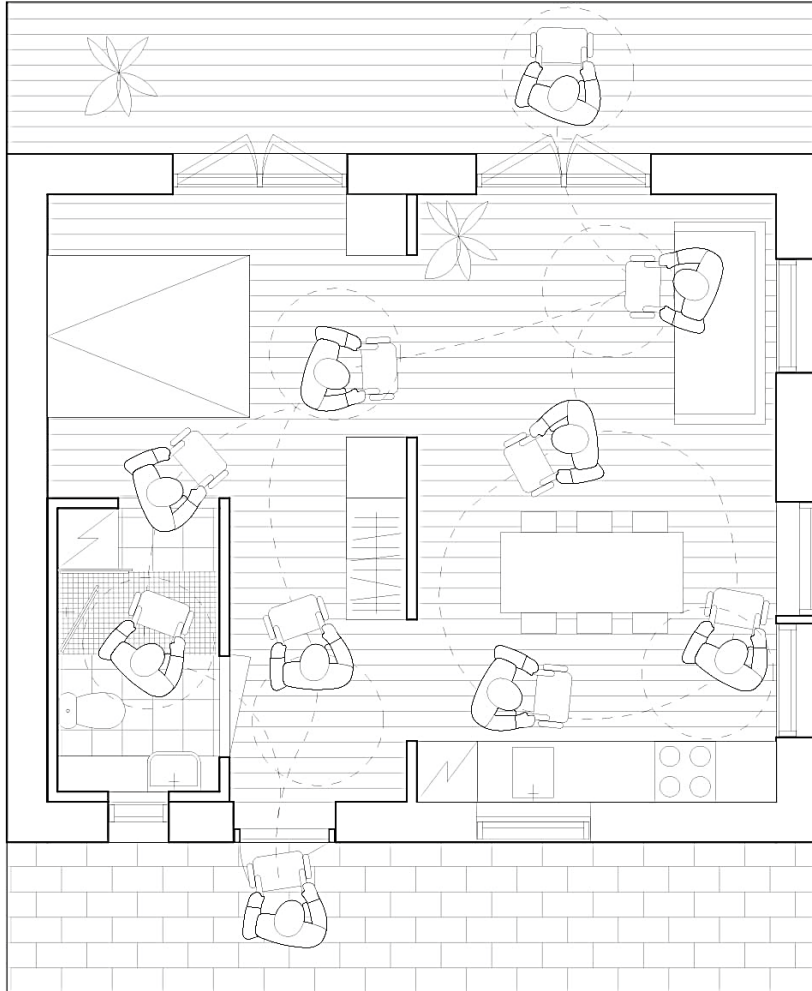

Kodikkuus ja oma identiteetti

Kuvat: Marja Söderlund / TV dokumentti, Olen jossain

Oman elämäntavan säilyttäminen

Lähde: Ikääntyville soveltuva pientalo Lapinjärven taajaman keskusta, Ida Fraser

Kestävä ympäristö = Ikäystävällinen ympäristö

(Jabareen, 2016)

(WHO, 2007)

- Tiivistä rakennettu
 - Asumisen, työpaikkojen ja palveluiden sekoittaminen
 - Väestöltään tiheä
 - Monimuotoisuus
 - Vihreä kaupunkisuunnittelu
- Lyhyet kävelyetäisyydet
 - Palveluiden saavutettavuus
 - Esteetön asuntokanta tiiviillä alueella
 - Monimuotoinen ja moni-ikäinen asukaskunta
 - Viheralueiden saavutettavuus, hyvinvointi

Rakennettu ympäristö, jota toteutetaan nyt on käytössä vielä jopa 100 - 200 vuoden kuluttua, käyttäjät ja käyttötarkoitus vaihtuvat

KIITOS!

Ira Verma
ira.verma@aalto.fi

Population ageing and urbanisation are global trends. Changing demographics in cities create new challenges for housing design and urban planning, as more people with mobility and sensory limitations will live at home in the future. This study explores the living environment from the point of view of the older population through three case studies. Qualitative methods used in the study provide in-depth knowledge on the built environment supporting everyday life at old age.

There is still little research evidence in the field of architecture on Age-Friendly neighbourhood design. This doctoral thesis provides new insights on this timely topic for architects, planners and other specialists who provide services for older people in cities.

A mix of land use, access to local services and a walking friendly environment enhance mobility and independence at old age. Moreover, results show that older people choose local services that are most accessible. Anticipating population aging by applying Universal Design to neighbourhood design may empower the older population and allow them to remain active in their community.

ISBN 978-952-60-8822-4
ISBN 978-952-60-8823-1 (pdf)
ISSN 1798-4934
ISSN 1798-4942 (electronic)

Aalto University
School of Arts, Design and Architecture
Department of Architecture
shop.aalto.fi
www.aalto.fi

BUSINESS +
ECONOMY
ART +
DESIGN +
ARCHITECTURE
SCIENCE +
TECHNOLOGY
CROSSOVER
DOCTORAL
DISSERTATIONS

Aalto-OD 128/2018

Ira Verma – Housing Design for All?

Ira Verma is working as a researcher and project manager at the Research Institute for Health Care Facilities, SOTERA at Department of Architecture, Aalto University. She has her Master's degree in Architecture from École Polytechnique Fédérale de Lausanne, EPFL, in Switzerland. Her expertise is in housing design and planning for the older population and for persons with special needs. She has published articles and reports related to these topical issues.

Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun
korkeakoulu

